

csak látszólagos tisztelete a belső világ szemérmes, mégis elképesztően bátor és őszinte felfedeztetését rejti; ez a felfedezés pedig annyira magávalragadó, hogy a legizgalmasabb szövegeket – váratlan fordulat! – nem is áruljuk el a lélegzetvételnyi recenziók kíváncsi olvasóinak.

KÉPES GÁBOR

(Magvető Kiadó, Budapest, 2005,
61 oldal, 1690 Ft)

FENYVESI OTTÓ:

Blues az Óceán felett

Fenyvesi Ottó kötete harminc évet ölel át. A válogatott versek a kezdetektől, az első publikációtól (*Csónal-óceán*, 1974) „szinte” napjainkig kísérik a költőt, az életút megszerkesztett lenyomatát kínálva az olvasónak. Persze ez nem lenne több részemről közhelyes felütésnél, hiszen a fenti néhány szó elmondható bármely hasonló időintervallumot átfogó gyűjteményről, a különbség mégis megmutatkozik, mivel nem finomkodásról, lírikus elmélkedésről van szó, hanem egy önmagát bal-tával kereső ember küzdelmeiről, formálódásáról, versekben testet öltő stációinak bemutatásáról.

Hogy mit jelent mindez Fenyvesinél, azt nemcsak a látszólag legkiugróbb sarokpontok: a vajdasági ki-

sebbségi lét identitás-paradoxonjai, a „symposionisták Sziveri-féle nemzedékének” kultúraépítő tevékenységére irányuló tudatos ellehetetlenítés, a jugoszláv polgárháború kitörése előtti, utolsó pillanatokra hagyott magyarországi határátkelés, az amerikai álom leleplezésében szerepet játszó tengerentúli idők fémjelzik, hanem legalább ennyire a jóval kevésbé katartikus drámák, a csendben erjedő korszellem, a halk, de lassú vízként partot mosó társadalmi hazugságok, az uniformizmus, gondolkodásmentesség elleni kirohanások, a lázadás.

S hogy mitől lehetséges a sok kapcsolódási pont egyéb kortárs művészeti ágakhoz, legyen szó punkról, progresszív rockról, undergroundról vagy filmművészetről? Ez egyértelmű, hiszen végső soron egyik sem szól másról, mint a velünk született, s gyakorta a társadalmi illemszabályok óhajának (a látható vagy láthatatlan erőszaknak) engedve szőnyeg alá söpört kérdésekre történő válaszkeresésről, melyek esetében a rájuk adandó felelet gyakorta hasonló, még akkor is, ha különböző nyelveken, különböző eszközök segítségével kerül kifejezésre. Mert akik hallják a kérdéseket, azok felelnek rájuk; hogy milyen nyelven, az attól függ, mi adatott nekik. Hiszen nincs másról szó ma sem, mint a normák hiteltelenségének keserű epéjéről, a valódi értékek hiányából fakadó tehetetlen dühről, a kapaszkodó keresésről,

ami egyetlen eszköze a visszacsatolásnak, az önmagunkban való megerősödésnek. A Veszprémben élő alkotónál így rendelődhet egymás mellé az ironia, a jószándékú cinizmus, a közhelyekre, népbutításra irányuló poétikus reflexió, a fogyasztóvá degradált emberből hülyét csináló, frappáns semmitmondások torzójának önmaguk ellen fordítása, s az otthonkeresés, illetve annak megtalálása. Fenyvesi „hosszúverses” világában bizony szemtelenül életképes ellentétbe feszül szigorú racionalizmus és törvénné szellemült idealizmus, összemérve a valóságot az elképzelhetővel, vagy inkább azal, amit elképzelni, akarni muszáj. Költészetének ereje, dinamizmusa főként naprakészségéből születik, s a mégis szüntelen felbukkanó játékos-sággal harmonizálva válik valóban sajátossá.

S hogy mégis változást hozott a harminc esztendő, az leginkább az elmélyülésben, a továbbra is megfeszített, energikus, de gyakorta szemlélődőbbé, kiszélesedővé váló felfogásban mutatkozik meg, ahogy a provokatív kérdés feltevéséről a hangsúly fokozatosan áthelyeződik a produktív válaszok megformálására tett kísérletekre (különösen jól megfigyelhető ez az utolsó ciklusban).

A *Blues az Óceán felett* kétségtelenül olyan munka, amit érdemes kézbe venni. A kötet nem csupán gazdag összefoglalása Fenyvesi költészetének, hanem olyan gyűjtemény, amely nem elvont poetizálásból, hanem beépíthetőségéből, személyre- és a mai generációra szabottságából táplálkozik, s ettől az intenzív jelenléttől igazi. Nemcsak versépítésben, nyelvhasználatban nyújt egyedit, de őszinteségének mértékében is, s ettől hitelesek az alkotó szavai: „Általában leltárt készítek világunk állapotáról, érzelmekről, hangulatokról, a széthullás fragmentumairól, megörökítem azt a kevés valamit, amit helyettem senki sem mondhat el.”

CSEPREGI JÁNOS

(*Vár Ucca Műhely, Veszprém, 2004,*
260 oldal, 1492 Ft)

KÁNYÁDI SÁNDOR:

Ünnepek háza

Kányádi Sándor munkásságára a műfaji és a tartalmi gazdagság egyaránt jellemző. Az *Ünnepek háza* azonban azért kuriózumértékű, mert az alkotó drámáinak ez az első kiadása. A kötet két színművet és egy filmforgatókönyvet tartalmaz. A kétfelvonásos *Ünnepek háza* a hatvanas évek elején játszódik. Az ünnepre készülés sürgés-forgásában egy jómódú család villájába nyerünk bepillantást. A színmű elején értesülünk arról, hogy az ünnepelt nem más, mint a munkahelyén kitüntet-